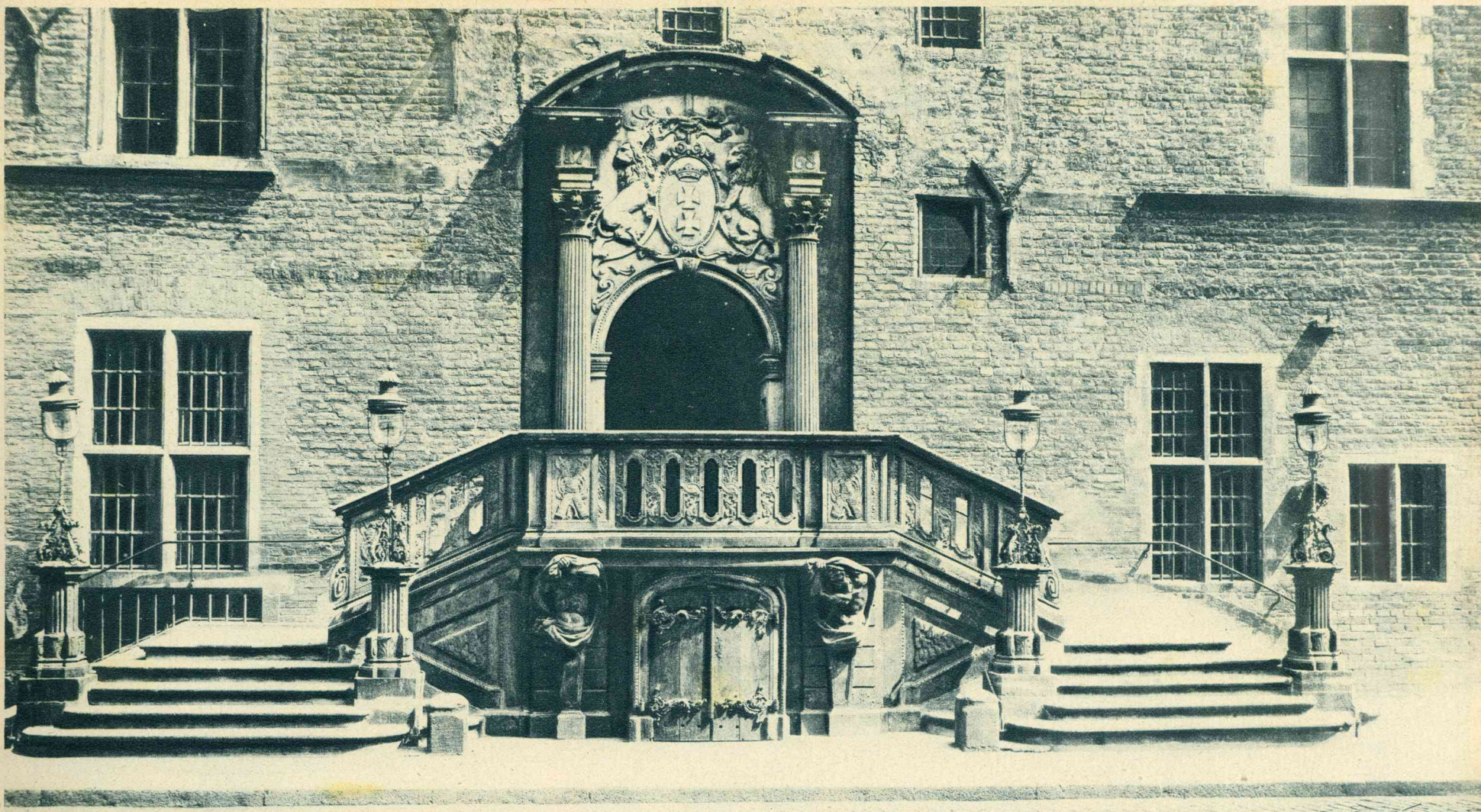

HET BEROEMDE DANZIGER RAADHUIS EN DE NIET MINDER BEROEMDE DANZIGER „LACHS”, DOOR D. J. V. D. VEN.

Met twee afbeeldingen naar foto's van den Heer Kuhn, Danzig.

Boven: PORTAAL VAN HET DANZIGER RAADHUIS.

In het midden: HET RAADHUIS TE DANZIG, MET DEN 82 METER HOOGEN TOREN, GEZIEN VAN DE LANGEMARKT.

Temidden van het nijvere Danzig verheft zich het beroemde stadhuis, de zetel van het stadsbestuur, een waardig monument uit de dagen van bloei en welvaart, een bouwkunstig gedenkteken van allerhoogste betekenis en in veel nauw verbonden met de historie der machtige Hansa stad zelf.

En slank rijst boven zijn door de eeuwen grauw geworden muren de 82 meter hoge elegante Raadhuistoren, welke het straat- en marktbeeld zooveel monumentale schoonheid verleent.

Het verheugt me dan ook zeer nu als vervolg op mijn artikel „In en om Danzig” u het een en ander te kunnen vertellen van Danzigs stadhuis, een wereldlijk renaissance gebouw, dat en in zijn vele overschoone details en als geheel prachtige motieven geeft voor een breed opgezette veelzijdig beschouwde monographie.

Daaraan zal ik me echter niet wagen, want eenmaal willende doordringen in den geest der Renaissance zal men al spoedig inzien, dat ook hier „Es ist des Lernens kein Ende” gepredikt kan worden, en daar een ernstige kunsthistorische studie hier minder op haar plaats is, zal ik mij bepalen tot enkele merkwaardige bijzonderheden, welke als vanzelf meer op den voorgrond gebracht worden bij de beschouwing der fraaie foto's, die dit schitterend gedenkteken der Noord-Duitsche bouwkunst op zoo volmaakte nabije wijze den „lezers” nader brengen. Maar toch, geen photographie kan ook hier de werkelijkheid doen missen en het zal u bij het betreden van de in 1768 gebouwde stoep en bordes, evenals Goethe bij zijn bezoek aan Rome ontlokken:

„Jetzt versteh' ich den Marmor erst recht; ich denk und vergleiche

„Sehe mit fühlenden Auge. fühle mit sehender Hand.

Daarom gij allen, die u de benijdbare weelde veroorloven kunt deze of volgende badseizoenen door te brengen in de gezondheid en amusement biedende krans van lokkende badplaatsen rond Danzigs aloude veste, gaat tevens naar het Danziger Raadhuys, dat na offering van 20 pfennig ook zijn zittingszalen, burgemeesterkamers en andere prachtvertrekken voor u ontsluit.

Wel gaan de ouderdomsbrieven terug tot de 14e eeuw, maar de versiering van de hoge stoep en het bordes verraden 18eeuwsche motieven evenals de versiering van den hoofdingang waar twee leeuwen het stadswaapen flankeren, terwijl de rijk gebeeldhouwde leuning gedragen wordt door twee telamonen.

Voor geleerde ooms en neven, die goed thuis zijn in de wereld der Grieksche mythologie wordt hier een schoone gelegenheid geboden hun wijsheid ten toon te spreiden. Telamonen toch worden genoemd naar Telamon, de zoon van Aeacus, die heldhaftig Hercules naar Troje vergezelde en een werkzaam aandeel had in den tocht der Argonauten. En overgaande nu tot het bouwkundig gedeelte hunner extemporée gehouden improvisatie zullen ze, de krachtig

sprekende Danziger Telamonen betastend, vertellen hoe ondersteuningskolommen of pilasters, die dienen tot het dragen van etablementen en dergelijke, zoo heeten, in tegenstelling van de meer bekende karyatiden, die vrouwelijke figuren voorstellen.

Het front, dat naar de Langgasse gekeerd is toont de eenvoudig-sobere vormen van de renaissance, waaruit zich in het midden de uit 1465 dagteekenende toren ontwikkelt, die voortvarend en moedig zijn spits hoog in den blauwen Oostzeehemel verheft, als symbool der stad in die vroegtijdig op bloeiende welvaartstijperken. En eenstemmig zijn de architecten in bewondering voor de gelukkige wijze, waarop hier de Noordelijke laatrenaissance overgaat in de baroestijl van de hoogste bekroning waar op de uiterste spits het uit koper gedreven verguld levensgroot koningsbeeld van Sigismund II als windwijzer steeds om zijn eigen as draait. Zes voet hoog zijnde draagt hij kroon en harnas, doch staat er blootvoets. En wanneer men het voorrecht heeft wat meer van bouwkunstig schoone oplossingen te

weten dan de doorsnee toerist der Oostzeebadplaatsen, dan zal men bewonderen en waardeeren dat hier de groote cijferplaten en de hoektorentjes prachtig den overgang mede helpen vormen van de koperen rijk vergulde 1559—1561 opgezette torenspits met den zuiver harmonischen samengang van renaissance en gothische motieven in het lager gedeelte van den toren.

Is de façade naar de Langemarkt versierd met twee hoektorentjes en vertoonen vooral de bovenste verdiepingen een zeer rijke prachtig werkende geleding die aan galereien doen denken, binnentredend door het hoofdportaal wordt het oog geboeid door een weelde van houtsnijwerk en een overdadige pracht in meubeleering, wandbetimmering en kunstplafonds, die weinigen hier zullen verwacht hebben. De overstelpende rijkdommen, welke hier te bewonderen zijn aan deurposten, wenteltrapleuningen, balustrades enz., de overweelderige inrichting van dit voornaamste wereldlijke gebouw vertellen meer als geschreven oorkonden van den bloei en welvaart der oude handelstad, die het mogelijk konden maken ook de kleinste onderdeelen der Raadhuysvertrekken, deurposten en ijsstwerk, door kunstenaars-handen te versieren met snijwerk, dat hen nu maakt tot prachtwerken van zeer hooge waarde. Zoo behoort ook het inwendige van het Raadhuys, evenals in Bremen, Lüneburg en ook elders, tot de voornaamste bezienswaardigheden van de stad, geeft ieder een begrip van de prachtliefde der Danziger 17eeuwsche vroede vaderen, en niemand zal zijn Eintrittskarte van 20 Pf. beschuldigen kunnen, niet veel te geven.

Bij het binnentreden in de zelfs op een zonhelderen Februarimiddag stemmig duistere groote hal herinneren u de blauw-witte Delftsche tegels hoe ook hier de Hollandsche kunst gewaardeerd werd.

De duisternis verhinderde alles ook in de details te waardeeren en daarom draaide de heel gemoedelijke bode even een electrisch gloeilampje aan, waardoor licht viel op en tusschen het overrijke snijwerk van een deur, die naar „de Roode zaal” voerde, vroeger „Het zomerraads vertrek” geheeten, tegenwoordig de zittingzaal van Burgemeester en Wethouders.

Dat de Danzigers de taal van het oude Rome hoog hielden en goed thuis waren in klassieke motto's, deviezen en aanhalingen uit beroemde schrijvers wordt ons herhaaldelijk op een rondwandeling verteld.

Zoo prijkt er het fiere „Pro lege pro grege militemus,” een spreuk, die omgezet in „Voor recht en voor het volk willen wij strijden” door Danzigs schepenen steeds hoog is opgehouden, zelfs in de moeilijke dagen der vernederende Fransche verknechting, toen Danzig officieel een „vrijstaat” was, maar in werkelijkheid gebukt ging onder de tyrannie van den Franschen generaal Rapp.

En binnengeleid komt ge al gauw tot de overtuiging, dat de fluweelen tapijten, de muur en zolderschilderingen en de schoonheid der meubelen de Roode zaal maken tot een juweel van binnenhuiskunst.

(Wordt vervolgd)

